

UMELÁ INTELIENCIA AKO (NE)AUTOR: PRÁVNE A ETICKÉ ASPEKTY GENERATÍVNEJ UMELEJ INTELIENCIE ¹

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS (NON-)AUTHOR: LEGAL AND ETHICAL ASPECTS OF GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Martin Daňko, Laura Fotopulosová²

Abstrakt: Dynamický rozvoj generatívnych systémov umelej inteligencie (AI) zásadne spochybňuje tradičné chápanie originality a autorstva v kontexte autorského práva. Príspevok sa zameriava na analýzu právnej povahy výstupov vytvorených generatívnou AI z pohľadu platnej právnej úpravy, ktorá striktné predpokladá a vyžaduje existenciu ľudského autora a viaže vznik autorstva na osobnostný tvorivý prínos človeka. Keďže však AI nie je subjektom práva a nie je schopná autonómnej tvorivej činnosti v právnom zmysle, vzniká otázka, ako z pohľadu autorského práva kvalifikovať výstupy, pri ktorých je ľudský vklad len minimálny alebo chýba úplne. Príspevok preto poukazuje na rozdielne koncepcie (ne)autorstva v prípade programátorov AI, používateľov AI či samotnej AI, ako aj komparatívne na prístupy vybraných právnych poriadkov. Súčasťou analýzy sú aj etické a spoločenské dôsledky masového využívania AI v tvorivých procesoch, a to najmä vplyv využívania generatívnej AI na postavenie tradičných autorov. V závere sú prezentované návrhy *de lege ferenda* reflektujúce potrebu adaptácie autorského práva na nové technologické výzvy pri zachovaní rovnováhy medzi podporou tvorby a ochranou práv autorov.

Kľúčové slová: umelá inteligencia, autorské právo, autor, dielo, originalita

Abstract: The dynamic development of generative artificial intelligence (AI) systems fundamentally challenges the traditional understanding of originality and authorship in the context of copyright law. This article focuses on analysing the legal nature of outputs created by generative AI from the perspective of the applicable legal framework, which strictly presupposes and requires the

¹ Tento príspevok je financovaný z prostriedkov EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu Umelá inteligencia pre právnické profesie (AILE) č. 09l05-03-V02-00038.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

existence of a human author and ties the emergence of authorship to a person's creative intellectual contribution. However, since AI is not a legal subject and is incapable of autonomous creative activity in the legal sense, the question arises of how to classify outputs in copyright terms when the human contribution is minimal or entirely absent. The article therefore highlights differing concepts of (non-)authorship in the case of programmers of AI, users of AI, or the AI itself, as well as comparative approaches adopted in selected legal systems. The analysis also includes the ethical and societal implications of the mass use of AI in creative processes, particularly the impact of generative AI on the position of traditional authors. Finally, proposals *de lege ferenda* are presented, reflecting the need to adapt copyright law to new technological challenges while maintaining a balance between promoting creativity and protecting authors' rights.

Key words: artificial intelligence, copyright law, author, work of authorship, originality

Úvod

Rozvoj generatívnej umelej inteligencie (AI) patrí medzi najvýraznejšie technologické trendy posledného desaťročia. Nástroje ako ChatGPT, Gemini, DALL-E či MidJourney zásadne menia spôsob tvorby v kreatívnych odvetviach - od písania textov a skladania hudby až po výtvarné umenie či filmovú produkciu.³ Generatívna AI je schopná produkovať výstupy, ktoré sú nerozoznatelné od ľudskej tvorby, čo prináša nielen nové možnosti pre inovácie a efektívnosť, ale aj zásadné právne a etické otázky. Jednou z najvýznamnejších výziev je otázka, či možno výstupy umelej inteligencie považovať za „diela“ v zmysle autorského práva, a ak áno, kto je ich autorom a nositeľom práv.⁴ Tradičné koncepcie autorstva totiž vychádzajú z predpokladu ľudského tvorcu, ktorý prostredníctvom tvorivej činnosti vnáša do diela svoj osobnostný vklad.⁵ Tento predpoklad je však spochybnený v situácii, keď výsledok vzniká autonómne, bez zásadnej ľudskej intervencie.

Na základe uvedeného je tak cieľom príspevku analyzovať právnu povahu výstupov generatívnej AI v slovenskom právnom poriadku a tiež v európskom kontexte, poukázať na rozdielne prístupy vo vybraných zahraničných právnych poriadkoch a

³ LU, Yuchen: *AI-Generated Content and Its Legal Status Under Copyright Law*. In: *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 2024, 35, 218-225.

⁴ MARTINS, Rafael Dias: *Authorship without an Author: Legal Aspects of Works Created by AI*. In: *Works on Intellectual Property* [online]. 2024, 51(4), s. 144.

⁵ Súdny dvor Európskej únie. Rozsudok z 1. decembra 2011 vo veci C-145/10, Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH a i.

poukázať na etické a spoločenské dôsledky masového využívania AI v tvorivých procesoch. Na tomto základe príspevok predkladá návrhy *de lege ferenda*, ktoré by mohli prispieť k vyváženiu ochrany tradičných autorov a zároveň k podpore technologických inovácií. Metodologicky príspevok vychádza z normatívnej a komparatívnej analýzy, pričom skúma slovenskú a európsku právnu úpravu v konfrontácii s vybranými zahraničnými prístupmi. Zároveň využíva interdisciplinárny pohľad, ktorý dopĺňa právnu argumentáciu o etické a filozofické aspekty tvorby v ére umelej inteligencie.

Právna povaha výstupov AI

Platná právna úprava v podmienkach Slovenskej republiky a tiež v Európskej únii vychádza z predpokladu, že autorom môže byť výlučne fyzická osoba.⁶ Autorský zákon SR (§ 13 ods. 1 zákona č. 185/2015 Z. z.) rovnako ako smernica 2001/29/ES implicitne vyžadujú ľudského tvorcu, keďže viažu vznik autorských práv na prejav osobnosti autora. Podľa právnej úpravy *de lege lata* v podmienkach Slovenskej republiky, z vymedzenia pojmu „autor“ vyplývajú tri základné podmienky na to, aby subjekt mohol byť považovaný za autora. Po prvé, ako už bolo uvedené, autorom môže byť výlučne fyzická osoba. Po druhé, táto osoba musí vytvoriť dielo, ktoré spĺňa podmienky ustanovené pre predmety autorského práva a po tretie, vytvorenie diela musí byť uskutočnené autorom osobne. Všetky tieto požiadavky vyplývajú z potreby úzkeho vzťahu medzi autorom a jeho dielom, ktoré je výsledkom jeho osobnostného vkladu, jeho tvorivej duševnej činnosti.⁷

Aj Súdny dvor EÚ vo veci *Painer* zdôraznil, že dielo musí byť výsledkom vlastnej duševnej tvorivej činnosti autora, pričom musí odrážať jeho osobnosť a slobodné tvorivé voľby.⁸ Tento dôraz na „osobnostný prínos“ vylučuje, aby umelá inteligencia mohla byť autorom, pretože jej chýba schopnosť slobodného a vedomého rozhodovania.

Umelá inteligencia zároveň nemá právnu subjektivitu, a preto nemôže byť nositeľom práv a povinností. Táto absencia právnej subjektivity vedie k záveru, že výstupy plne generované prostredníctvom AI nemožno subsumovať pod tradičné autorské právo, ak chýba ľudský prínos, ktorý by naplnil kritérium tvorivosti. Otázka ochrany takýchto výstupov je preto otvorená. V literatúre sa preto diskutuje, či by ochranu mohli takýmto výstupom poskytnúť iné právne inštitúty - napríklad *sui generis* práva

⁶ § 13 ods. 1 zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon.

⁷ ADAMOVIČ, Zuzana - HAZUCHA, Branislav: § 13 [Autor]. In: ADAMOVIČ, Zuzana - HAZUCHA, Branislav: *Autorský zákon. 1. vydanie*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 96.

⁸ Súdny dvor Európskej únie. Rozsudok z 1. decembra 2011 vo veci C-145/10, Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH a i.

podobné právu k databázam,⁹ alebo zmluvná úprava prostredníctvom obchodného tajomstva.¹⁰ Niektorí autori poukazujú aj na možnosť širšieho uplatnenia práv súvisiacich s autorským právom, prípadne na model, kde by sa ochrana priznala „investorovi“ alebo používateľovi, ktorý do AI zadal vstupné parametre (t. j. prompty).

Koncepty (ne)autorstva k výstupom generatívnej AI

Diskusia o autorstve výstupov generatívnej umelej inteligencie osciluje medzi tromi modelmi, podľa ktorých by autorom mohol byť programátor, používateľ, alebo hypoteticky aj samotná AI.¹¹ Každý z týchto modelov má svoje argumenty i limity, pričom v nasledovnom texte bližšie predstavíme tieto tri modely.

1. Programátor ako autor

Zástancovia tohto modelu vychádzajú z toho, že tvorivý vklad programátora sa prejavuje v štruktúre algoritmu, vo výbere tréningových dát a v architektúre systému.¹² Výstupy AI by tak boli považované za odvodené diela softvéru alebo za výsledok autorského výkonu programátora. Tento prístup však naráža na problém, že programátor často nemá priamu kontrolu nad konkrétnymi generovanými výsledkami, nakoľko je to práve samotný používateľ, ktorý zadáva AI príkazy.

2. Používateľ ako autor

Používateľ zadávajúci príkazy, tzv. *prompty*, môže mať rôzny stupeň vplyvu na výsledok. V prípadoch, kde používateľ detailne špecifikuje parametre a následne dielo upravuje (napríklad pri tvorbe textov alebo grafiky), sa jeho tvorivý prínos považuje za dostatočný pre uznanie autorstva.¹³ Naopak, ak používateľ len zadá jednoduchý príkaz bez ďalšej kreatívnej úpravy, autorský vklad je sporný.

3. AI ako autor

Tretí model, ktorý umožňuje priznať autorstvo samotnému algoritmu, je zatiaľ prevažne teoretický. Väčšina právnej vedy ho odmieta, pretože ako už bolo uvedené, autorské právo je v európskom i americkom kontexte viazané na osobnosť fyzickej

⁹ JURCYS, Paulius - FENWICK, Mark: *Originality and the Future of Copyright in an Age of Generative AI*. In: arXiv preprint [online]. 2023.

¹⁰ LU, Yiheng: *Reforming Copyright Law for AI-Generated Content: Copyright Protection, Authorship and Ownership*. In: *Technology and Regulation*, 2025, 81-95.

¹¹ FITAS, Ricardo: *The Author Is Sovereign: A Manifesto for Ethical Copyright in the Age of AI*. In: arXiv preprint [online]. 2025.

¹² JURCYS, Paulius – FENWICK, Mark: *Originality and the Future of Copyright in an Age of Generative AI*. In: arXiv preprint [online]. 2023.

¹³ LU, Yiheng: *Reforming Copyright Law for AI-Generated Content: Copyright Protection, Authorship and Ownership*. In: *Technology and Regulation*, 2025, 81-95.

osoby.¹⁴ AI nemá vedomie, úmysel ani právnu subjektivitu. V niektorých jurisdikciách (napríklad v Spojenom kráľovstve) sa však vyskytujú ustanovenia, ktoré umožňujú priznať autorstvo osobe, ktorá „uskutočnila potrebné úpravy pre vznik diela“ (§9(3) CDPA 1988), čím sa otvára priestor na špecifickú interpretáciu v kontexte generatívnej AI.¹⁵ Príkladom sú generované obrázky alebo hudba, kde úloha človeka môže byť minimálna, keďže systém sám vytvorí esteticky hodnotný výsledok na základe krátkeho príkazu používateľa. Naopak, keď používateľ pri tvorbe výstupu cez generatívnu AI pokyny detailne špecifikuje a následne rediguje a štylisticky doladuje, možno ľudský prínos považovať za podstatný a postačujúci pre vznik autorského diela.

Rozlíšiteľnosť pôvodu diela a generatívna AI ako nástroj tvorivého vyjadrenia

S nástupom generatívnej umelej inteligencie sa otvára jedna z najzásadnejších otázok súčasnej kultúrnej a právnej diskusie: do akej miery je možné rozlíšiť, či výstup vznikol ako autonómny produkt algoritmu, alebo či AI slúžila len ako prostriedok na vyjadrenie ľudských myšlienok, emócií a tvorivých zámerov? Táto otázka presahuje technickú problematiku a dotýka sa samotnej podstaty tvorby, originality a zodpovednosti. Riešenie tejto otázky má význam nielen z hľadiska práva duševného vlastníctva, ale aj z pohľadu etiky, kultúry a dôvery verejnosti v digitálne médiá.

Jadro problému spočíva v tom, že AI môže fungovať dvoma spôsobmi: buď ako autonómny generátor obsahu, ktorý pracuje nezávisle od ľudského zásahu, alebo ako sofistikovaný nástroj, prostredníctvom ktorého autor transformuje svoje myšlienky do konkrétnej formy. V prvom prípade ide o technický výstup, ktorý v právnom aj etickom zmysle nemožno považovať za autorské dielo. V druhom prípade AI rozširuje možnosti tvorivého vyjadrenia, pričom autorstvo zostáva pri človeku. Tento prístup je prirodzenou extrapoláciou historických skúseností s technologickými nástrojmi v tvorbe. Štetec, pero, klavír, digitálny fotoaparát či softvér na hudobnú produkciu - všetky tieto nástroje umožňovali a umožňujú autorovi premietiť vnútorný svet do konkrétnej formy. Generatívna AI je dnes len ďalším, hoci mimoriadne komplexným, „štetcom“, ktorého pohyb určuje vedomý zámer človeka.¹⁶

Kritériá rozlíšenia

Rozlíšenie medzi tým, keď je AI iba nástrojom pre tvorbu a keď je AI autonómnym tvorcom je náročné, pretože technologické výstupy môžu byť vizuálne, textovo alebo

¹⁴ GAIDARTZI, Anthi – STAMATOUDI, Irini: *Authorship and Ownership Issues Raised by AI-Generated Works: A Comparative Analysis*. In: Laws [online]. 2025, 14(4), 57.

¹⁵ Copyright, Designs and Patents Act 1988 (UK), § 9(3).

¹⁶ AVLONITOU, Charis - PAPADAKI, Eirini: *AI: An Active and Innovative Tool for Artistic Creation*. In: Arts 2025, 14(3), 52, s. 3.

štýlovo nerozoznatelné od ľudskej tvorby. Napriek tomu je možné definovať súbor kritérií, ktoré umožňujú identifikovať ľudský vklad a tým aj autorstvo:

1. Miera a kvalita ľudského zásahu

Používateľ AI definuje vstupy, textové prompty, parametre či štýlové preferencie a následne selektuje, upravuje, kombinuje a formuje výstupy AI do finálnej podoby. Čím vyššia je jeho aktívna úloha, tým viac AI plní funkciu nástroja a nie autonómneho tvorcu.

2. Existencia tvorivého zámeru

Výstup AI môže byť formálne originálny, no absentuje v ňom ľudská intencia, ak autor nevkladá svoj zámer, hodnoty alebo estetické preferencie - originalita sa v právnom zmysle chápe ako výraz osobnosti tvorcu.

3. Kontrola nad výstupom a kontextualizácia

Autor rozhoduje, ako bude výstup použitý a aký význam bude mať v rámci širšieho diela. Tento prvok je rozhodujúci pre odlíšenie AI ako nástroja od autonómneho generátora¹⁷.

4. Spôsob použitia výstupu v tvorivom procese

AI môže slúžiť ako médium, prostredníctvom ktorého autor interpretuje alebo vizualizuje svoje myšlienky, čím výstup nadobúda charakter autorského diela¹⁸.

Súčasná právna a filozofická perspektíva

Z právneho hľadiska je rozhodujúce práve kritérium ľudského zásahu. Ako sme už uviedli, v našom právnom poriadku sa podľa § 13 ods. 1 zákona č. 185/2015 Z. z. Autorského zákona vyžaduje, aby bola autorom fyzická osoba. Americké autorské právo rovnako vyžaduje, aby dielo bolo výsledkom ľudskej kreativity; samotné promptovanie AI bez ďalšieho tvorivého zásahu nevytvára autorské právo.

V britskom práve sa explicitne uznáva, že autorom počítačom generovaného diela je osoba, ktorá podnikla potrebné kroky na jeho vytvorenie¹⁹, čím sa AI chápe ako nástroj, nie autonómny tvorca. Judikatura EÚ (Infopaq, CJEU 2009) ďalej potvrdzuje, že originalita je „výrazom intelektuálnej tvorby autora“²⁰, čo podporuje myšlienku, že nástroje môžu byť použité, ak výstup obsahuje tvorivý ľudský vklad. Historický precedens poskytuje ďalšiu právnu podporu: Burrow-Giles Lithographic Co. v. Sarony (1884) uznal fotografa ako autora, hoci technológia (fotoaparát) bola mechanická. Rozhodujúce bolo, že fotografia predstavovala „výraz intelektuálnej koncepcie“

¹⁷ FRITZ, Johannes: *Understanding authorship in Artificial Intelligence-assisted works*. In: Journal of Intellectual Property Law & Practice, Oxford Academic, 2025.

¹⁸ WATSON, Steven - BREZOVEC, Erik - ROMIC, Jonathan: *The role of generative AI in academic and scientific authorship: an autopoietic perspective*. In: AI & Society, Springer, 2025.

¹⁹ Copyright, Designs and Patents Act 1988, §9(3), UK.

²⁰ CJEU, Infopaq International A/S v. Danske Dagblades Forening, 2009.

fotografa²¹. Podobný princíp možno aplikovať na generatívnu AI - autorstvo teda zostáva tam, kde je prítomný tvorivý ľudský zámer.

Filozofická reflexia problematiky autorstva v ére AI upozorňuje, že generatívna technológia mení tradičné chápanie tvorby a vzťahu medzi autorom a jeho dielom. Watson, Brezovec a Romic (2025) argumentujú, že AI narúša historické prepojenie medzi individuálnou kreativitou a technologickým sprostredkovaním, no zároveň poskytuje príležitosť redefinovať pojem autor²². Podľa Avlonitou a Papadaki (2025) môže AI pôsobiť ako aktívny, no nie autonómny partner v tvorivom procese. Kľúčové je zachovať ľudskú intenciu, kontext a hodnotový rámec, keďže bez týchto elementov výstup nemôže byť považovaný za autentické dielo²³.

Generatívna AI tak predstavuje významný posun v chápaní technológie²⁴ a tvorby, pričom poskytuje autorovi nové možnosti vizualizácie myšlienok a emócií. Ak AI slúži ako médium na vyjadrenie vnútorného sveta človeka, potom ostáva autorstvo pri človeku a algoritmus funguje len ako nástroj, ako nový štetec, ktorý umožňuje realizovať umeleckú víziu. Rozlíšenie medzi AI ako nástrojom a autonómnym tvorcom je preto rozhodujúce pre zachovanie integrity autorského práva a etiky digitálnej tvorby. Kritériá ľudského zásahu, tvorivého zámeru, kontroly nad výstupom a spôsobu jeho použitia umožňujú jasne identifikovať pôvod diela a podporujú zodpovedné využívanie generatívnej AI.

Komparatívna analýza právnych poriadkov

Prístup k ochrane výstupov umelej inteligencie sa v jednotlivých jurisdikciách odlišuje a odráža rozdielne tradície autorského práva. Diskusia o postavení umelej inteligencie v oblasti autorského práva sa neobmedzuje iba na jednotlivé národné jurisdikcie či regionálne úrovne, ale prebieha aj v rámci medzinárodných fór. Významnú úlohu zohráva najmä Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO), ktorá už od roku 2019 vedie systematickú konzultačnú a expertnú diskusiu o vplyve umelej inteligencie na systém duševného vlastníctva. Diskutované témy zahŕňajú nielen otázky autorstva a vlastníctva práv, ale aj využívanie autorsky chránených diel pri tréningu modelov, problematiku transparentnosti a možnej zodpovednosti za porušenia práv.

Výstupy z týchto konzultácií zatiaľ nevedli k záväznému medzinárodnému nástroju, no poukazujú na potrebu koordinovaného postupu, ktorý by predišiel fragmentácii

²¹ Burrow-Giles Lithographic Co. v. Sarony, 111 U.S. 53, 1884.

²² WATSON, Steven - BREZOVEC, Erik - ROMIC, Jonathan: *The role of generative AI in academic and scientific authorship: an autopoeietic perspective*. In: AI & Society, Springer, 2025.

²³ AVLONITOU, Charis - PAPADAKI, Eirini: *AI: An Active and Innovative Tool for Artistic Creation*. In: Arts 2025, 14(3), 52, s. 16.

²⁴ PINTÉROVÁ, Dominika: *Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy)*. In: Právny obzor, 107, 2024, č. 4, s. 366.

právných riešení medzi jednotlivými štátmi. Vzhľadom na globálny charakter generatívnej umelej inteligencie je zrejmé, že medzinárodný diskurz pod vedením WIPO bude do budúcnosti formovať rámec, v ktorom sa budú pohybovať vnútroštátne zákonodarstvá. V súčasnosti je však v tejto otázke prístup jednotlivých štátov či regiónov nasledovný:

1. **Európska únia** - EÚ striktne vyžaduje, aby dielo bolo výsledkom „vlastnej duševnej tvorivej činnosti“ autora, ako to judikoval Súdny dvor EÚ vo veci *Painer*.²⁵ To vylučuje možnosť priznať autorstvo umelej inteligencii. Ak absentuje ľudský tvorivý prínos, dielo nevzniká. V rámci Európskej únie sa preto diskusia sústreďuje na alternatívne formy ochrany (napr. obchodné tajomstvo, zmluvné riešenia alebo *sui generis* práva).²⁶
2. **Spojené štáty americké** - americký Copyright Office výslovne odmieta registráciu diel vytvorených výlučne umelou inteligenciou, čo potvrdil aj prípad *Thaler v. Perlmutter* (2023).²⁷ Zároveň však umožňuje ochranu vtedy, ak ľudský autor prispel tvorivo k výsledku, napríklad úpravou alebo štruktúrovaním výstupov AI. Tento prístup sa zhoduje s doktrínou „*human authorship requirement*“.
3. **Spojené kráľovstvo** - Osobitnú pozornosť si zasluhuje § 9(3) *Copyright, Designs and Patents Act 1988*, podľa ktorého je v prípade počítačom generovaného diela autorom „osoba, ktorá uskutočnila nevyhnutné opatrenia na vznik diela“. ²⁸ Toto ustanovenie býva interpretované tak, že autorom môže byť používateľ zadávajúci vstupy. Kritici však upozorňujú, že ide o konštrukciu z 80. rokov, ktorá nereflektuje komplexnosť súčasných modelov umelej inteligencie.
4. **Ázia** - Niektoré ázijské jurisdikcie volia pragmatickejší prístup. Čína síce formálne vyžaduje ľudského autora, avšak v niektorých rozhodnutiach súdy pripustili, že výstupy AI môžu byť chránené, pokiaľ ich tvorba zahŕňala minimálny ľudský zásah.²⁹ Japonsko zase v roku 2018 novelizovalo svoju legislatívu a umožnilo

²⁵ Súdny dvor Európskej únie. Rozsudok z 1. decembra 2011 vo veci C-145/10, Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH a i.

²⁶ GAIDARTZI, Anthi – STAMATOUDI, Irini: *Authorship and Ownership Issues Raised by AI-Generated Works: A Comparative Analysis*. In: *Laws* [online] 2025, 14(4), 57.

²⁷ *Thaler v. Perlmutter*, No. 23-5233 (D.C. Cir. 2023).

²⁸ Copyright, Designs and Patents Act 1988 (UK), § 9(3).

²⁹ KRAUSOVÁ, Alžběta – MORAVEC, Václav: *Disappearing Authorship: Ethical Protection of AI-Generated News from the Perspective of Copyright and Other Laws*. In: *JIPITEC* [online]. 2022, 13(2), s. 140.

využívanie diel pre tréning AI bez súhlasu nositeľov práv, čím skôr rieši otázku vstupných dát než otázku samotného autorstva.³⁰

Komparatívny pohľad ukazuje, že EÚ a USA zotrávajú na tradičnom chápaní autorstva viazaného na človeka, zatiaľ čo Spojené kráľovstvo a Čína pripúšťajú širšie interpretácie, ktoré by mohli v budúcnosti viesť k uznaniu ochrany pre niektoré AI výstupy. Japonsko sa orientuje skôr na reguláciu tréningových dát ako na samotné otázky autorstva.

Etické aspekty

Masové využívanie generatívnej umelej inteligencie ohrozuje tradičných autorov, ktorí môžu stratiť nielen ekonomickú hodnotu svojej tvorby, ale aj symbolické postavenie spojené s uznaním a reputáciou.³¹ Niektorí výskumníci upozorňujú, že „zmiznutie autorstva“ môže viesť k erózii profesií založených na tvorivej práci, ako je žurnalistika či umelecká tvorba.³²

Diskutuje sa však aj o otázkach originality a zodpovednosti - kto nesie následky, ak AI vytvorí plagiat alebo poruší cudzie práva?³³ Tradičné autorské právo vychádza z predstavy individuálneho autora, no v prostredí AI vzniká riziko „difúznej zodpovednosti“, kde do procesu vstupuje viacero aktérov - programátori, poskytovatelia tréningových dát či samotní používatelia.³⁴ Zároveň, rastie požiadavka transparentnosti a povinnosti označovať AI-generovaný obsah, aby sa predišlo zavádzaniu spotrebiteľov.³⁵ Tento trend sa prejavuje už aj v prijatej legislatíve, najmä v AI Act Európskej únie, ktorý vyžaduje jasné informovanie používateľov o obsahu vytvorenom AI.³⁶ Transparentnosť má slúžiť nielen na ochranu

³⁰ LU, Yiheng: *Reforming Copyright Law for AI-Generated Content: Copyright Protection, Authorship and Ownership*. In: *Technology and Regulation*, 2025, 81-95.

³¹ FITAS, Ricardo: *The Author Is Sovereign: A Manifesto for Ethical Copyright in the Age of AI*. In: arXiv preprint [online]. 2025.

³² KRAUSOVÁ, Alžběta – MORAVEC, Václav: *Disappearing Authorship: Ethical Protection of AI-Generated News from the Perspective of Copyright and Other Laws*. In: JIPITEC [online]. 2022, 13(2), s. 140.

³³ GAIDARTZI, Anthi – STAMATOUDI, Irini: *Authorship and Ownership Issues Raised by AI-Generated Works: A Comparative Analysis*. In: *Laws* [online] 2025, 14(4), s. 57.

³⁴ JURCYS, Paulius – FENWICK, Mark: *Originality and the Future of Copyright in an Age of Generative AI*. In: arXiv preprint [online]. 2023.

³⁵ LU, Yuchen: *AI-Generated Content and Its Legal Status Under Copyright Law*. In: *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 35, 218-225.

³⁶ NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii).

spotrebiteľov, ale aj na podporu dôvery v nové technológie.³⁷ Etická diskusia tak osciluje medzi potrebou ochrániť ľudských autorov a zachovať hodnotu tvorby na jednej strane a umožniť rozvoj inovácií a technológií na strane druhej.

Možnosti právnej ochrany a úvahy *de lege ferenda*

Riešenia toho, akú právnu ochranu je možné výstupom generatívnej AI poskytnúť, možno hľadať na viacerých úrovniach:

1. Úprava autorského zákona

Jednou z možností je výslovne doplniť ustanovenia o výstupoch umelej inteligencie, ktoré by rozlišovali medzi plne autonómnou tvorbou a tvorbou s ľudským zásahom.³⁸ V prípade autonómnej tvorby by sa mohlo uvažovať o priznaní práv používateľovi alebo „investorovi“, ktorý vytvorenie diela umožnil. V prípade tvorby s ľudským zásahom by bolo potrebné bližšie definovať hranicu medzi tvorivým príspevkom a čisto technickým vkladom.

2. Alternatívne modely ochrany.

Diskutuje sa o zavedení *sui generis* práv podobných právu k databázam podľa smernice 96/9/ES.³⁹ Tento model by priznal ochranu za investíciu do tvorby obsahu, nie za tvorivosť. Ďalšou možnosťou je využitie konceptov priemyselného vlastníctva (napr. dizajnov) alebo nekalosúťažnej ochrany v prípadoch, keď AI výstupy ohrozujú hospodársku súťaž.⁴⁰

3. Licenčné mechanizmy.

Osobitná pozornosť sa venuje povinnostiam poskytovateľov AI systémov pri tréňovaní modelov.⁴¹ V praxi sa uvažuje o zavedení povinných licencií (*compulsory licensing*) alebo o rozšírenom režime výnimiek typu „fair use“ (USA) či „text and data mining“ (EÚ).⁴² Tieto mechanizmy by zabezpečili rovnováhu medzi právami autorov pôvodných diel a potrebou rozvoja umelej inteligencie.

³⁷ ZIGO, Jana: *General - Purpose AI in the context of the EU AI ACT*. In: Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2024 / Veronika Ťažká (zost.). Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. str. 168.

³⁸ GAIDARTZI, Anthi – STAMATOUDI, Irini: *Authorship and Ownership Issues Raised by AI-Generated Works: A Comparative Analysis*. In: *Laws* [online] 2025, 14(4), 57.

³⁹ JURCYS, Paulius – FENWICK, Mark: *Originality and the Future of Copyright in an Age of Generative AI*. In: arXiv preprint [online]. 2023.

⁴⁰ LU, Yiheng: *Reforming Copyright Law for AI-Generated Content: Copyright Protection, Authorship and Ownership*. In: *Technology and Regulation*, 2025, 81-95.

⁴¹ U.S. Copyright Office. *Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by Artificial Intelligence*. Washington, D.C., 2023.

⁴² Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (DSM Directive).

Kľúčová výzva spočíva v hľadaní rovnováhy medzi podporou inovácií a ochranou práv autorov.⁴³ Príliš rigidná ochrana by mohla brzdiť technologický pokrok, zatiaľ čo príliš liberálny režim by mohol podkopať ekonomické zázemie tvorcov a viesť k devalvácii ľudskej tvorby. Nastavenie správnej rovnováhy medzi vyššie uvádzanými právnymi preferenciami je problém, ktorý je bytostne spojený aj s novou kultúrou, ktorá vo svojom digitálnom vyjadrení stráca poznanie autora. Autori existujú, ale ich poznanie je pre publikum neznáme. V tomto smere sa viac prikláňame k preferovaniu ochrany práv autorov, nakoľko stratou autorov by došlo aj k strate kultúrnych vzorov, a to práve v osobách autorov, ktorých považujeme za primárnych hýbateľov veľkej časti spoločenských trendov.

Záver

Generatívna umelá inteligencia prináša zásadnú výzvu pre tradičné chápanie autorstva v autorskom práve. V súčasnosti platná právna úprava v podmienkach Slovenskej republiky aj v Európskej únii striktnie viaže vznik autorského práva na fyzickú osobu, čím *de facto* vylučuje možnosť priznať autorstvo samotnému algoritmu. Na základe analýzy uvedenej problematiky je zrejmé, že v praxi vznikajú situácie, kde je hranica medzi autonómnym výstupom AI a výsledkom ľudskej tvorivosti nejasná, čo vedie k právnej neistote a zvyšuje riziko fragmentácie prístupov naprieč jurisdikciami. Komparatívna analýza odhalila, že Spojené kráľovstvo a Čína sú otvorenejšie modelom, ktoré pripúšťajú ochranu aj pri minimálnom ľudskom zásahu, zatiaľ čo EÚ a USA zotrvávajú na tradičnej doktríne „*human authorship requirement*“. Tento rozdiel signalizuje absenciu jednotného prístupu a poukazuje na potrebu medzinárodnej koordinácie, najmä v rámci WIPO.

Kľúčovým prvkom, ktorý sa opakovane ukazuje ako rozhodujúci, je existencia tvorivého ľudského príspevku. Ak AI funguje ako nástroj, prostredníctvom ktorého autor realizuje svoj vedomý zámer, autorstvo ostáva človeku. Ak však tento ľudský vklad chýba, nemožno hovoriť o diele v právnom zmysle. Otázkou preto nie je, či AI môže byť autorom, ale ako právny poriadok naloží s výstupmi, ktoré sú síce hodnotné, no bez ľudského vkladu. Etický rozmer tejto problematiky je rovnako významný: masové využívanie AI mení ekonomické i symbolické postavenie autorov a vyvoláva otázky zodpovednosti, transparentnosti a spravodlivého odmeňovania. Legislatívne iniciatívy, ako je AI Act, naznačujú trend smerujúci k povinnému označovaniu AI-generovaného obsahu a k sprísňovaniu pravidiel využívania autorsky chránených diel na účely tréningu modelov.

Úvahy *de lege ferenda* by preto mali smerovať k diferencovanému systému ochrany. Popri tradičnom autorskom práve by mohli byť zavedené alternatívne mechanizmy,

⁴³ FITAS, Ricardo: *The Author Is Sovereign: A Manifesto for Ethical Copyright in the Age of AI*. In: arXiv preprint [online]. 2025.

napríklad *sui generis* práva alebo zmluvné konštrukcie, ktoré by reflektovali investičný a ekonomický rozmer výstupov AI. Len tak možno dosiahnuť rovnováhu medzi podporou technologického pokroku a zachovaním hodnoty ľudskej tvorivosti. V konečnom dôsledku ide o hľadanie modelu, ktorý zachová integritu autorského práva a súčasne umožní rozvoj technológií, ktoré zásadne menia naše chápanie originality a autorstva. Otvorené však zostávajú najmä otázky, kde presne leží hranica medzi tvorivým ľudským vkladom a autonómnou činnosťou umelej inteligencie, ako riešiť prípady kolektívneho „spoluautorstva“ viacerých aktérov (programátor, poskytovateľ dát, používateľ) a akým spôsobom zabrániť fragmentácii prístupov medzi jednotlivými jurisdikciami. Tieto dilemy majú bezprostredné implikácie aj pre slovenský právny poriadok, ktorý v súčasnosti neponúka špecifické riešenia a spolieha sa výlučne na tradičnú definíciu autora ako fyzickej osoby. Slovenský zákonodarcu tak stojí pred výzvou, či novelizovať Autorský zákon a zaviesť osobitné pravidlá pre AI-generované výstupy, alebo hľadať ochranu v iných právnych inštitútoch, ako sú *sui generis* práva, obchodné tajomstvo či nekalosúťažná ochrana. Podľa nášho názoru však bude pri otázke autorstva k výstupu generatívnej AI kľúčové vždy posúdenie miery osobného tvorivého vkladu autora. Záverom tak možno konštatovať, že v súčasnej dobe sa pri otázke autorského práva k výstupom generatívnej AI bude aplikovať nasledovné pravidlo: *„Ak AI slúži na vyjadrenie vnútorného sveta človeka, potom je to len štetec, a autorom ostáva ten, kto ho vedome vedie.“*

Zoznam použitej literatúry

1. ADAMOVÁ, Zuzana - HAZUCHA, Branislav: *Autorský zákon*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2018, ISBN: 978-80-89603-58-9.
2. AVLONITOU, Charis - PAPADAKI, Eirini: *AI: An Active and Innovative Tool for Artistic Creation*. In: *Arts* 2025, 14(3), 52.
3. FITAS, Ricardo: *The Author Is Sovereign: A Manifesto for Ethical Copyright in the Age of AI*. In: arXiv preprint [online]. 2025. Dostupné z: <https://arxiv.org/abs/2504.02239>.
4. FRITZ, Johannes.: *Understanding authorship in Artificial Intelligence-assisted works*. In: *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, Oxford Academic, 2025.
5. GAIDARTZI, Anthi – STAMATOUDI, Irini: *Authorship and Ownership Issues Raised by AI-Generated Works: A Comparative Analysis*. In: *Laws* [online] 2025, 14(4), 57.
6. JURCYS, Paulius – FENWICK, Mark: *Originality and the Future of Copyright in an Age of Generative AI*. In: arXiv preprint [online]. 2023. Dostupné z: <https://arxiv.org/abs/2309.13055>.

7. KRAUSOVÁ, Alžběta – MORAVEC, Václav: *Disappearing Authorship: Ethical Protection of AI-Generated News from the Perspective of Copyright and Other Laws*. In: JIPITEC [online]. 2022, 13(2), s. 132 - 144.
8. LU, Yiheng: *Reforming Copyright Law for AI-Generated Content: Copyright Protection, Authorship and Ownership*. In: Technology and Regulation [online]. 2025, s. 81-95.
9. LU, Yuchen: *AI-Generated Content and Its Legal Status Under Copyright Law*. In: Journal of Education, Humanities and Social Sciences, 35, s. 218-225.
10. MARTINS, Rafael Dias: *Authorship without an Author: Legal Aspects of Works Created by AI*. In: Works on Intellectual Property [online]. 2024, 51(4), s. 143-152.
11. PINTÉROVÁ, Dominika: *Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy)*. In: Právny obzor, 107, 2024, č. 4, s. 361 – 383.
12. WATSON, Steven - BREZOVEC, Erik - ROMIC, Jonathan: *The role of generative AI in academic and scientific authorship: an autopoietic perspective*. In: AI & Society, Springer, 2025.
13. ZIGO, Jana: *General - Purpose AI in the context of the EU AI ACT*. In: Míľníky práva v stredoeurópskom priestore 2024 / Veronika Ťažká (zost.). Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024, str. 168-175. ISBN 978-80-7160-723-6.

Kontaktné údaje

doc. Mgr. Martin Daňko, PhD.

martin.danko@flaw.uniba.sk

Ústav práva informačných technológií a duševného vlastníctva, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

JUDr. Laura Fotopulosová, PhD. LL.M.

laura.fotopulosova@flaw.uniba.sk

Ústav klinického právneho vzdelávania, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave